

Svar på remiss - Starkare kommuner - med kapacitet att klara välfärdsuppdraget

Falkenbergs kommun har beretts möjlighet att yttra sig över Finansdepartementets slutbetänkande Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget. Falkenbergs kommuns synpunkter följer enligt nedan.

19.3 Strukturella åtgärder som har övervägts

Falkenbergs kommun anser att kommunsammanslagningar av kommuner stora till ytan inte nödvändigtvis ger önskvärda effekter i form av ökad rationalitet. Visserligen ger ett större befolkningsunderlag goda förutsättningar rent skattemässigt, men ur ett större perspektiv kan konsekvenser på grund av avstånd te sig både ekonomiskt negativt och även utifrån medborgarnas tilltro till välfärdssamhället och delaktigheten till det lokalpolitiska systemet då känslan av närhet till beslutsfattandet ökar.

20.1 Strukturella åtgärder

Utredningen gör bedömningen att samverkan mellan kommuner skapar förutsättningar för stärkt driftkapacitet i kommunerna, men begränsas till att avse samverkan mellan kommuner. Falkenbergs kommun anser dock att den stora utmaningen för den stärkta driftkapaciteten i kommunerna är samverkan mellan kommuner och regioner vad gäller förändringarna inom hälso- och sjukvårdsområdet mot god och nära vård. I ett framtidsperspektiv kommer mycket resurser behöva läggas på att genomföra en sådan förflyttning.

20.1.1 Stöd och incitament – Bidrag till strategisk samverkan och frivillig sammanläggning av kommuner

Falkenbergs kommun anser att det är positivt med statsbidrag för ändamålet, men omfattningen bedöms vara för liten. Ett bidrag på upp till 100 miljoner kronor under en treårsperiod kommer innebära en liten skillnad, med undantag för de allra minsta kommunerna, och bör ses som ett bidrag till de kommuner som redan nu identifierat samverkansområden. Det kommer således få en mycket marginell påverkan i syftets riktning.

Falkenbergs kommun anser att effekterna av ett övertagande av kommunernas skulder är svåra att överblicka. Det torde uppstå orättvisor och regionala obalanser. Kommunernas sätt att organisera kommunal

verksamhet och därmed finansieringen av densamma skiljer sig åt. Många kommuner använder sig av räntederivat i form av så kallade ränteswapar för att förlänga räntebindningstiden i sin skuldportfölj. Hur dessa ska hanteras vid ett övertagande nämns inte i slutbetänkandet, vilket är problematiskt.

20.1.2 Försöksverksamhet

Falkenbergs kommun understryker vikten av att utgå från lokala initiativ samt att öppna upp för verksamhetsinriktade försök. Särskilt positivt är det att införa försök med fokus på friare nyttjande av statsbidrag.

20.2.1 Omlokalisering av myndigheter och etablering av servicekontor

Falkenbergs kommun poängterar vikten av en statlig närvaro och möjligheterna som växer fram med det för en diversifierad arbetsmarknad. Hallands län har en relativt välutbildad befolkning, men saknar dock högkvalificerade arbetstillfällen, särskilt för kvinnor. Det går att konstatera att den statliga närvaron i Hallands län är låg. Ut ett arbetsmarknadsperspektiv skulle en etablering i Hallands län och Falkenberg som kommun mitt i Halland kunna bidra till en ökad jämställdhet.

20.3.1 En statsbidragsprincip

Falkenbergs kommun välkomnar en statsbidragsprincip som ger vägledning vid övervägande om att tillskapa riktade statsbidrag, samt vid utformning och hantering av sådana bidrag.

20.3.2 Kommunalekonomisk utjämning

Falkenbergs kommun anser att det är bra med en bred översyn av utjämningssystemet. Falkenbergs kommun delar SKR:s uppfattning om förslaget att införa ett särskilt statsbidrag, efter effekterna av översynen, till kommuner med högre skatter för att dessa ska kunna sänka sina skattesatser, inte är bra. Det innebär att en så kallad ventil skapas i systemet, vilket undergräver förtroendet för utjämningssystemet skapar svåra avvägningar mellan ambitionsnivå och struktur, vilket i sin tur skapar en godtycklighet

20.5.1 Förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte

Falkenbergs kommun är positiv till en förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte och delar av utredningens bedömning att det gynnar digitalisering. Inför utbyte av information behöver det säkerställas att nyttan med utbytet väger tyngre än den enskildes integritet. Detta sker lämpligen genom en risk- och konsekvensanalys. För att vidare säkerställa att informationen skyddas utifrån kravet på riktighet, tillgänglighet och konfidentialitet bör varje utbyte föregås av en informationsklassning.

För att förslaget ska få önskad effekt krävs anslutning av aktörer på flera plan. Staten bör ta ett samordningsansvar.

20.5.2 Förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte

Digitalisering ger stora möjligheter, men också skyldigheter, inte minst gällande säkerhet och integritet. Trots uppfattningen att lagstiftning och andra föreskrifter hämmar digital utveckling är det ett faktum att digitaliseringskurvan stiger snabbare än motsvarande säkerhetskurva. Det är allvarligt, förtroendet för digitaliseringen, och samhällsnyttan av den, hotas om inte säkerheten prioriteras högre.

Ut Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) nationella risk- och förmågebedömning 2019 framgår att den statliga styrningen behöver prioritera säkerhet, robusthet och motståndskraft och att arbetet behöver präglas av mer långsiktighet. Som en av fyra prioriterade utmaningar lyfter MSB fram att gapet mellan digitalisering och informations- och cybersäkerhet behöver slutas.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har startat upp ett forum för digitaliseringsjurister. Genom medlemmarna identifierar och analyseras SKR juridiska hinder och belyser behovet av författningsändringar gentemot riksdag och regering. Utredningens förslag att tillsätta ett beredningsorgan med förmågan att ta emot, samordna och prioritera identifierade hinder, bland annat från SKR:s forum, bedöms vara ett lämpligt sätt att hantera frågan och effektivisera digitalisering.

Falkenbergs kommun förespråkar tillsättandet av ett rättsligt beredningsorgan med uppdrag att löpande ta fram beredningsunderlag för att anpassa gällande rätt för accelererad digitalisering och förbättrad digital informationsförsörjning. Men med ökad digitalisering följer krav på ökad säkerhet, främst informationssäkerhet. För att sluta gapet mellan digitalisering och säkerhet krävs kraftfulla åtgärder inom säkerhetsområdet.

20.5.3 Stöd för kommunernas digitaliseringsarbete

Utredningen föreslår ett förstärkt skydd från staten när det gäller kommunernas digitaliseringsarbete. Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) föreslås få ett utökat uppdrag, i vilket Falkenbergs kommun värdesätter värdet av generella åtgärder.

20.6.1 Kommunernas klimat- och hållbarhetsarbete

Falkenbergs kommun anser att det är bra och viktigt om det kan bli en nationell samordning gällande planeringsunderlag för att förebygga klimatförändringar. Beträffande Agenda 2030 finns redan nu bra initiativ i form av mötesplatser och erfarenhetsutbyte till olika sorters utbildningar och kompetensutveckling för kommuner och regioner. Istället bör regering och riksdag instifta ett riksdagsbundet mål för Sveriges genomförande av Agenda 2030. Det har sedan tidigare tillsatts en nationell samordnare, varför det därmed vore logiskt att tillsätta ett nationellt mål att uppnå.

Det behöver också finnas krav på kommuner att arbeta med integrerat med Agenda 2030, exempelvis genom mål- och budgetarbete. För närvarande är det stora skillnader hur kommuner arbetar med frågan. Det kortsiktiga ekonomiska perspektivet tenderar att i mångt och mycket hamna i fokus när budgetramarna antas, samtidigt som kunskap finns att det behöver finnas utrymme att investera hållbart och se bortom mandatperioder. Mycket av kommunernas grunduppdrag bidrar i hög grad till att måluppfyllelsen av Agenda 2030, men det finns också stora skillnader kommuner och regioner emellan. Agenda 2030 är viktigt att integrera i styrning och ledning och i ordinarie verksamhet och ska ses som en helhet och inte som ett projekt vid sidan av.

20.6.2 Samverkan inom verksamhetsområden med betydande investeringsbehov

Falkenbergs kommun anser att det är positivt att utreda behoven om eventuell ändring i speciallagstiftning för att öka möjligheten till strategisk samverkan mellan kommuner inom en rad nyckelområden. Kommunen anser att ökad strategisk samverkan är ett bra sätt att stärka kapaciteten. Falkenbergs kommun samverkan sedan en tid tillbaka med andra kommuner inom flera olika verksamhetsområden och bedömer att samverkan skapar nytta och ökar kvaliteten i utförandet. Falkenbergs kommun ser också möjligheter till effektivisering i samverkansprojekt där resurser och kompetens delas.

Falkenbergs kommun är positivt inställd till utredningens förslag att utreda möjligheter för att underlätta för samverkan inom områden med betydande investeringsbehov exempelvis VA- system.

Utredningen pekar på de behov som finns kopplade till bland annat demografiska förändringar och växande underhållsbehov, och en översyn av VA- lagstiftning och annan speciallagstiftning, rörande finansiering av investeringar bör också ske, då vattentjänstlagen och dess tillämpning begränsar huvudmannens möjlighet att långsiktigt avsätta medel till nödvändiga uppgraderingar och reinvesteringar. Staten behöver se över sitt ansvar och göra det möjligt för kommunen att ta upp avgifter från VA- kollektivet.

20.6.4 Underlätta bostadsbyggande i kommuner med särskilt stora utmaningar

Falkenbergs kommun är positivt inställd till förslaget om regeljustering gällande nuvarande K3-reglemente gällande fastighetsvärdering i samband med nyproduktion. Detta för att möjliggöra ytterligare nyproduktion med rimliga hyror på landsbygden. I övrigt gällande garantiåtgärder bedömer Falkenbergs kommun att det saknar stor betydelse för Falkenberg under rådande omständigheter beträffande finansiering.

Johan Ahlberg
Utredningssekreterare